

Suriye Devrimi ve Rusya'nın Stratejik Konumu

Suriye'de 2011'de başlayan halk ayaklanmaları, kısa süre içinde geniş bir iç savaşa dönüşerek yalnızca Suriye'nin iç yapısını değil, aynı zamanda bölgesel ve küresel güç dengelerini de derinden etkileyen bir kriz yaratmıştır. Esad rejiminin devrilmesiyle sonuçlanan süreç, uluslararası ilişkilerde ve bölgesel güç dengelerinde önemli değişimlere yol açmış, Rusya'nın Suriye'deki rolü de bu dönüşümle birlikte yeniden şekillenmiştir.

Beşar Esad rejimi, uzun yıllar boyunca Rusya için Suriye'deki stratejik çıkarlarını korumanın teminatı olmuştur. 2015 yılında Esad rejimine verdiği askeri destekle dikkat çeken Rusya, Suriye'deki askeri üslerini korumak, bölgedeki nüfuzunu sürdürmek ve Orta Doğu'daki jeopolitik etkisini pekiştirmek adına Esad yönetimini desteklemiştir. Ancak 2024 itibarıyla Esad rejimi devrilmiş ve Suriye'de yeni bir yönetim kurulmuştur. Bu dönüşüm, Rusya'nın bölgedeki pozisyonunu önemli ölçüde etkilemiş, Moskova'nın Suriye'deki stratejisinin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini doğurmuştur.

Esad sonrası Suriye, iç savaşın yarattığı boşluk ve dağılmış yapı içerisinde, Rusya'nın müdahale ettiğinden çok daha farklı bir siyasi ve askeri ortamla karşı karşıyadır. Esad rejiminin düşmesi, yalnızca Suriye'nin yönetiminde bir değişim değil, aynı zamanda Rusya'nın Suriye'deki etkisini yeniden değerlendirmesi gereken bir durum yaratmıştır. Moskova, bir yandan Esad sonrası yönetimle ilişkilerini düzenlemeye çalışırken, diğer yandan bölgedeki askeri varlığını ve stratejik nüfuzunu kaybetmemek için yeni bir yaklaşım benimsemek zorundadır. Suriye'deki güç değişimi yarattığı baskı Moskova için önceliğin Ukrayna olduğunu ve stratejik bir tercihte bulunarak Suriye'den vaz geçmek zorunda kalmıştır. Ancak bu durum küresel bir oyuncu olan Moskova için derin yaralar bırakabileceği açıktır. Zira Esad'ın düşüşü Afrika, Ortadoğu ve hatta Latin Amerika'daki Rusya müttefiklerini, Moskova'nın gerçek askeri ve savunma teknolojileri konusundaki şüpheler uyandıracığı açıktır.

Rusya'nın Esad Sonrası Stratejisi: Yeni Yönetimle İlişkiler ve Güvenlik Zorlukları

Esad'ın devrilmesinin ardından, Rusya'nın Suriye'deki en önemli hedefi, bölgedeki askeri üslerini ve bölgesel nüfuzun korumaktır. Suriye'deki askeri üsler, Moskova'nın bölgedeki güç projeksiyonunun en önemli unsurlarından biridir. Bu üslerin varlığının devam etmesi, Rusya için yalnızca Suriye'deki etkisini değil, aynı zamanda Orta Doğu hem de Afrika'daki genel stratejik varlığını da güvence altına alacaktır. Rusya, aynı zamanda Suriye'deki yeniden inşa sürecine de dahil olmayı hedefleyebilir. Altyapı projeleri ve insani yardım, Rusya'nın Suriye halkı nezdindeki meşruiyetini artırabilecek önemli araçlardır. Ancak bu süreç, Rusya'nın Esad sonrası dönemdeki yeni yönetimle kuracağı ilişkiler ve bölgesel dinamiklere göre şekillenecektir.

Esad sonrası dönemde Rusya, Suriye'nin yeni yönetimiyle doğrudan ilişkiler kurmak zorunda kalmıştır. Bu ilişkilerin nasıl şekilleneceği, yalnızca Suriye'nin içindeki güç mücadelesiyle değil, aynı zamanda bölgesel aktörlerin, özellikle Türkiye ve Avrupa Birliği'nin de bu sürece dahil olmasıyla belirlenecektir.

Rusya, Esad rejiminin devrilmesinin ardından Suriye'nin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü koruma yönündeki tutumunu sürdürse de bunun Esad'ın liderliği altında yapılması gerektiği vurgusunu bir kenara bırakmak zorunda kalmıştır. Yeni Suriye yönetiminin kimliği, Rusya için büyük bir belirsizlik yaratmıştır. Esad sonrası dönemde, Moskova'nın bu yeni yönetimi kabullenip kabullenmeyeceği hem Suriye'nin iç yapısındaki gelişmelere hem de uluslararası toplumun bu süreci nasıl şekillendireceğine bağlıdır.

Bir diğer önemli konu ise, Esad sonrası dönemde Suriye'deki güvenlik riski ve terörizmle mücadele meselesidir. Rusya, daha önce Esad rejimiyle sıkı işbirliği yaparak, muhalif gruplara karşı savaşta güçlü bir aktör haline gelmişti. Ancak, Esad'ın devrilmesiyle birlikte, bölgedeki güç dengesi tamamen değişmiştir. Bu durum, Rusya için yeni bir güvenlik riski yaratmakta ve Moskova'nın Suriye'deki etkisini kaybetmemek adına yeni askeri stratejiler geliştirmesini zorunlu kılmaktadır.

Yeni Ortaklar ve Güç Dengesindeki Değişim

Esad rejiminin devrilmesinin ardından, Rusya'nın Suriye'deki geleneksel müttefikleriyle ilişkileri değişmiş görünüyor. Rusya, Suriye'deki yeni yönetimiyle ilişkilerini kurarken, eski müttefiklerinden bazılarını gözden geçirmek zorunda kalacaktır. Moskova Esad sonrası yeni yönetimle de güç dengesini sağlamak için yeni ortaklar arayışına girmesi mümkündür.

Özellikle Türkiye'nin Suriye'deki etkisi, Rusya'nın stratejik hesaplarını etkileyen bir faktördür. Türkiye, Suriye'deki iç savaşa müdahil olmuş ve özellikle kuzey bölgelerdeki muhalif gruplarla ilişkiler kurarak önemli bir nüfuz sahibi olmuştur. Rusya, Türkiye'nin bu rolünü dikkate alarak, Suriye'nin geleceğiyle ilgili müzakerelerde Ankara'yı kilit bir aktör olarak kabul etmektedir. Ancak, Suriye'deki yeni yönetimin ve Türkiye'nin, Rusya ile ilişkilerinde yeni denge arayışlarına girmeleri muhtemeldir. Türkiye, Suriye'deki Rus askeri üslerini bir baskı aracı olarak kullanarak, Rusya'yı daha fazla taviz vermeye zorlayacaktır.

Avrupa Birliği, Suriye ile normalleşme süreçlerini başlatmak istese de bunun için Rusya'nın askeri üslerinin kapatılmasını şart koşmaktadır. AB, Suriye ile ilişki kurmanın ön koşulu olarak, Rusya'nın Suriye'den tamamen çekilmesini talep etmektedir. Bu durum, Moskova için büyük bir stratejik engel teşkil etmektedir. Rusya, Suriye'deki askeri üslerini kapatmayı kabul etmeyecek gibi görünüyor, ancak Avrupa Birliği ile olan ilişkiler de Moskova'nın Suriye'deki gelecekteki stratejik hesaplarını etkileyeceği görünüyor.

Sonuç: Rusya'nın Suriye'deki Yeni Rolü ve Stratejik Zorluklar

Esad rejiminin devrilmesi, Suriye'deki siyasi yapıyı değiştirdiği gibi, Rusya'nın bölgedeki stratejisini de yeniden şekillendirmiştir. Moskova, Suriye'deki askeri üslerini koruyarak ve bölgedeki etkisini sürdürülebilir kılmak için çeşitli stratejik hamleler yapma gerekliliğiyle karşı karşıyadır. Esad sonrası dönemde, Suriye'nin yeni yönetimi ile ilişkiler kurmak, terörle mücadele ve güvenlik sorunları gibi meselelerde Rusya'nın tutumu belirleyici olacaktır. Ayrıca, Türkiye ve Avrupa Birliği gibi aktörlerle olan ilişkiler de Moskova'nın Suriye'deki geleceğini etkileyen önemli faktörlerdir. Sonuç olarak, Rusya'nın Suriye'deki geleceği, çok taraflı müzakerelere ve bölgedeki güç dengelerinin yeniden şekillenmesine bağlı olacaktır.